

Türk Din Psikolojisi Dergisi
Turkish Journal for the Psychology of Religion

Sayı: 10 • Aralık 2024 • 103-128
Issue: 10 • December 2024 • 103-128

Dindarlık ile Akademik Başarı Arasındaki İlişki: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Alan Araştırması

The Relationship between Religiosity and Academic
Achievement: A Field Study on University Students

Seyidhan Kalkan

Yüksek Lisans Öğrencisi
Süleyman Demirel Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
E-posta: skalkan_72@hotmail.com
Orcid: 0000-0002-6312-1438
Isparta / Türkiye

Mustafa Memiş

Dr. Öğr. Üyesi
Süleyman Demirel Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi
E-posta: mustafamemis@sdu.edu.tr
Orcid: 0000-0003-1811-5677
Isparta / Türkiye

MA Student

Süleyman Demirel University
Institute of Social Sciences
E-mail: skalkan_72@hotmail.com
Orcid: 0000-0002-6312-1438
Isparta / Türkiye

Assistant Professor

Suleyman Demirel University
Faculty of Theology
E-mail: mustafamemis@sdu.edu.tr
Orcid: 0000-0003-1811-5677
Isparta / Türkiye

<https://doi.org/1059379/tdpd.1548212>

Türk Din Psikolojisi Dergisi
Turkish Journal for the Psychology of Religion

Makale Türü • Article Type	Araştırma • Research
Geliş Tarihi • Received	11 Eylül 2024 • 11 September 2024
Kabul Tarihi • Accepted	30 Kasım 2024 • 30 November 2024

Ö z e t

Bu makalenin amacı, üniversite öğrencilerinde dindarlık ile akademik başarı düzeyi arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Araştırmanın evrenini, Süleyman Demirel Üniversitesinde okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem ise bu üniversitede eğitim gören 501 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama araçları olarak ise araştırmacının hazırladığı Kişisel Bilgi Formuyla üniversite öğrencilerinin demografik bilgilerine ilişkin verilere ulaşılmıştır. Katılımcıların akademik başarı düzeyleri için Üniversite Öğrencileri İçin Akademik Başarı Envanteri Ölçeği, dindarlık düzeyleri için Münchener Motivasyon Dindarlık Ölçeği kullanılmıştır. Çalışmada betimsel ve ilişkisel tarama modeli tercih edilmiştir. Katılımcılara ait verilerin toplanması, elektronik ortamda ulaştırılan online anket formları aracılığıyla sağlanmıştır. Veriler, SPSS istatistik programı kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmada iki grup karşılaştırmalarında bağımsız örneklem t testi, üç ve üzeri grup karşılaştırmalarında ise Anova tercih edilmiştir. Parametrik testlerin kullanıldığı durumlarda ise grup farklılıkları için post hoc testi uygulanmış ve grup farklarının tespiti için Bonferroni metodu kullanılmıştır. Motivasyonel dindarlık ile akademik başarı ve alt boyutları arasındaki ilişki ise Pearson korelasyon analiziyle değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre dindarlık ile demografik değişkenler arasındaki ilişkinin sonuçları şöyledir: Cinsiyet değişkenine göre yapılan karşılaştırmalarda, kadınların erkeklerden daha dindar olduğu ortaya konulmuştur. Fakülte değişkenine göre yapılan analizde, Eğitim Fakültesi, Fen ve Edebiyat Fakültesi ile İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinin, Hukuk Fakültesi ve İletişim Fakültesine göre daha dindar olduğu tespit edilmiştir. İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin diğer fakülte öğrencilerine kıyasla daha dindar olma eğiliminde olduğu, ancak Eğitim Fakültesi ve Fen Edebiyat Fakültesi ile İlahiyat Fakültesi arasında anlamlı bir fark bulunmadığı tespit edilmiştir. Sınıf düzeyi değişkenine göre yapılan karşılaştırmada, 1., 2. ve 3. sınıf öğrencilerinin 4. ve 5. sınıf öğrencilerinden daha dindar olduğu bulgusu elde edilmiştir. Üniversite öğrencilerinin akademik başarı düzeyleri ile demografik değişkenleri arasında yapılan karşılaştırmalarda cinsiyet ve sınıf değişkeninin akademik başarı düzeyi üzerinde anlamlı düzeyde bir farklılaşma ortaya çıkarmadığı tespit edilmiştir. Fakülte değişkeninde ise Fen ve Edebiyat Fakültesi ile İletişim Fakültesinin, İlahiyat Fakültesi ve Sağlık Bilimleri Fakültesinden daha başarılı olduğu tespit edilmiştir.

A n a h t a r K e l i m e l e r

Din psikolojisi • Din • Dindarlık

Akademik başarı • Üniversite öğrencileri

A b s t r a c t

The aim of this article is to examine the relationship between religiosity and academic achievement among university students. The study population consists of students enrolled at Süleyman Demirel University, with a sample size of 501 students currently attending the university. Data were collected using a Personal Information Form designed by the researcher to gather demographic details about the students. Academic achievement levels were assessed using the "Academic Success Inventory for University Students" scale, while religiosity levels were measured using the "Münchener Motivational Religiosity Scale." A descriptive and correlational survey model was employed in the research. Data collection was conducted through online survey forms distributed electronically. The data were analysed using the SPSS statistical software. The independent samples t-test was utilized for two-group comparisons, while Anova was applied for comparisons involving three or more groups. When parametric tests were used, post hoc tests were conducted to identify group differences, employing the Bonferroni method for further clarification. The relationship between motivational religiosity and academic achievement, along with its sub dimensions, was analysed using Pearson correlation. The study findings revealed the following results regarding the relationship between religiosity and demographic variables: Female students were found to be more religious than male students. An analysis based on faculty affiliation indicated that students from the Faculties of Education, Arts and Sciences, and Economics and Administrative Sciences were more religious compared to those from the Faculties of Law and Communication. While theology students exhibited a higher level of religiosity compared to other faculties, no significant difference was observed between students from the Faculties of Theology, Education, and Arts and Sciences. Regarding academic year, students in their 1st, 2nd, and 3rd years were more religious than those in their 4th and 5th years. In examining the relationship between academic achievement levels and demographic variables, the results showed that gender and academic year did not significantly affect academic achievement. However, in terms of faculty affiliation, students from the Faculties of Arts and Sciences and Communication demonstrated higher academic success compared to those from the Faculties of Theology and Health Sciences.

K e y w o r d s

Psychology of religion • Religion • Religiosity
Academic success • University students

Giriş

Akademik başarı, toplumların ilerlemesinde ve bireylerin gelişiminde kritik bir role sahiptir. Geçmişten günümüze, toplumlar ve bireyler, bilgi üretme ve geleceğe yönelik yatırımlar yoluyla daha iyi bir yaşama ulaşmayı hedeflemişlerdir. Bu bağlamda, akademik başarı, bir toplumun bilgi birikimini artırması, rekabet gücünü yükseltmesi ve sürdürülebilir bir gelecek inşa etmesi açısından vazgeçilmez bir unsurdur.

Akademik başarının önemi, günümüz devletlerinin ve kurumlarının eğitim politikalarında da açıkça görülmektedir. Birçok ülke, vatandaşlarının akademik başarılarını artırmak için çeşitli teşvik ve destek mekanizmaları oluşturmuştur. Yükseköğretim kurumlarına erişimi kolaylaştırmak, bilimsel araştırmalara yatırım yapmak, başarılı öğrencileri ödüllendirmek ile aylık burslar gibi destek ve uygulamalar, akademik başarıyı teşvik etmenin önemli araçları arasında yer almaktadır. Özellikle büyük şirketler, akademik kariyerleri başarılı olan bireyleri yüksek maaşlar ve cazip iş imkânlarıyla kendilerine çekerek, akademik başarının ekonomik hayattaki karşılığını bir kez daha ortaya koymaktadır.

Akademik başarıyı etkileyen faktörler üzerine yapılan araştırmalar, bu konunun karmaşık ve çok boyutlu olduğunu göstermektedir. Bireylerin genetik yapısı, sosyoekonomik koşulları, ailelerinin eğitim düzeyi, öğretmenlerin nitelikleri ve okulların fiziksel imkanları gibi birçok faktör, öğrencilerin akademik başarılarını doğrudan etkileyebilmektedir (Suna vd., 2021; Sarier, 2016; Güven, 2019; İpek, 2011; Ahioğlu, 2006; Eccles & Harold, 1993). Bu çalışmada ise, akademik başarı üzerindeki etkisi sıklıkla tartışılan bir diğer faktör olan dinin rolüne odaklanılacaktır.

Din, bireylere ahlaki değerler kazandırmak, yaşamlarına anlam katmak ve onları motive etmek gibi önemli işlevler görmektedir. Özellikle ahiret inancı, bireyleri dünya hayatındaki çabalarına yönlendirerek, uzun vadeli hedeflere ulaşmaları için onları teşvik edebilir (Alawneh, 2002). Bu bağlamda, dinin motive edici yönünün akademik başarı üzerinde de olumlu etkileri olabileceği düşünülmektedir. Örneğin, dinin bireylere verdiği disiplin, sabır ve özveri gibi özellikler, uzun süreli ve sistematik bir çalışma gerektiren akademik süreçte önemli avantajlar sağlayabilmektedir. Ayrıca, dinin bireylere verdiği umut ve anlam, zorluklarla karşılaştıklarında onları motive ederek başarıya ulaşmalarını kolaylaştırabilmektedir.

Bu çalışmanın amacı, dindarlığın akademik başarı üzerindeki etkisini empirik olarak incelemektir. Elde edilen bulgular, literatürdeki diğer

çalışmalarla karşılaştırılarak değerlendirilmiştir. Bu çalışmanın sonuçlarının, eğitim politikaları ve bireysel gelişim alanında önemli katkıları olacağı düşünülmektedir.

a. Kavramsal Çerçeve

a.a. Din ve Dindarlık

Arapça kökenli “din” kelimesi, “deyn” kökünden türetilmiş olup, mastar veya isim olarak kabul edilmektedir. Etimolojik olarak dinin farklı anlamlara geldiği söylenmiştir. Bunlardan bazıları şunlardır: adet, durum, hesap, mükâfat, hâkimiyet ve galibiyet, itaat ve ceza, millet ve İslam (Tümer, 1994). Ancak yine de din olgusunu tanımlamak oldukça zordur. Zira üzerinde herkesin anlaşmış olduğu bir tanımı yoktur. Din olgusunun tanımı üzerine çalışan araştırmacılar, din kavramını farklı perspektiflerden ele aldıkları için çeşitli tanımlar ortaya çıkmıştır (Peker, 2022: 29). Örneğin; antropologlar ve sosyologlar; dini, grup bağlamında ele alırken, psikologlar ise dini bireyin üzerindeki etkileri bağlamında ele almışlardır (Köse & Ayten, 2021: 110).

Bilgin (2014: 76), dini hayatı bütünüyle kuşatan, belirli kural, emir ve yasaklara sahip olan, bu bağlamda dindarlık perspektifleri sunan, bireylere çeşitli direktifler veren ve sınırları bazen esnek bazen katı bir şekilde çizilmiş bir yaşam tarzı olarak tanımlamaktadır. Ayrıca din, bazen statik bazen dinamik bir hayat döngüsü sunan ve farklı yaşam alanlarında belirli davranış biçimlerini öngören bir öğretiler bütünü olarak değerlendirilmektedir. Şentürk (2017: 14-16) ise dini, psikolojik açıdan, kişinin inandığı Yüce Yaratıcı ya da yaratıcılarla olan ilişkilerinin bir bütünü; inanç, ibadet ve ahlaki değerler sistemi olarak tanımlamaktadır. Fromm’a (2021: 31) göre din, bir grup tarafından paylaşılan, kişiye kendisine bir yön bulmasını sağlayacak bir temel sunan ve bir tapınma nesnesi içeren düşünce ve eylemler sistemidir. Çoğu dinde ortak olarak kabul edilen dört temel unsur gözlemlenmektedir: bir üstün varlığın kabulü, bu varlığın âlem üzerindeki mutlak hâkimiyeti, bu varlık tarafından insana tevdi edilen emir ve yasaklar ve bu ilahi iradeye gönülden teslimiyet sonucunda şekillenen dini bir yaşam biçimi (Peker, 2022: 30).

Din olgusunun tanımındaki zorluk, benzer şekilde dindarlığın tanımlanmasında da ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle, dindarlık da din gibi farklı şekillerde tanımlanmıştır. Apaydın (2016: 68), dindarlığı, bir dine inanmak, inanç ve pratik uygulamalara yönelik bilgiye sahip olmak, bu bilgileri içselleştirerek kişiliğin bir parçası haline getirip tecrübe etmek, yaşam felsefesini dini merkeze alarak oluşturmak ve tercihleri bu doğ-

rultuda şekillendirerek ortaya çıkan bir yönelim süreci olarak tanımlanmaktadır. Dindarlık, aynı zamanda, bireyde tezahür eden din olarak da kısaca ifade edilebilir.

Araştırmacılar dindarlığın farklı boyutları olduğunu söylemektedir. Örneğin; Glock'a göre, hemen hemen her dinde (yaşandığı sırada) meydana çıkan beş ortak boyut vardır. Bunlar inanç, ibadet, duygu, bilgi ve etki boyutlarıdır. İnanç boyutu dinde inanılması gereken şeyleri ifade ederken, ibadet boyutu günlük hayatta yapılması istenen ritüelleri ifade eder. Din tecrübe edilince yaşanan duygulara da duygu boyutu denir. Etki boyutu ise inananın üzerinde bıraktığı izdir denebilir (Köse & Aytan, 2021: 112-114).

a.b. Akademik Başarı

Akademik başarıyı sadece “not ortalamasının yüksek olması” veya “okul derslerinden yüksek puanlar almak” şeklinde tanımlamak yanlıştır. Zira akademik başarı sadece not ortalamasının yüksek olması demek değildir. Öğrencilerin akademik başarısını sadece not ortalaması üzerinden değerlendirmek, bilişsel, sosyal, duygusal ve psiko-motor beceriler gibi diğer önemli gelişim alanlarını göz ardı ederek, eğitim sisteminin amaçlarını tam olarak karşılayamamasına neden olmaktadır. Not ortalamasının yüksek olması elbette akademik başarının bir parçasıdır. Ancak akademik başarının kapsamı çok daha geniştir. Bu bağlamda akademik başarıyı; öğrencinin psiko-motor, bilişsel, davranışsal ve duyuşsal gelişiminin bütünsel bir göstergesidir şeklinde tanımlamak mümkündür: Akademik başarı sürekli değişebilecek bir şeydir, farklı zamanlarda farklı şeyler ifade edebileceği için net bir tanım vermek mümkün değildir. Var olan tanımlar dikkate alındığında, akademik başarı şu şekilde tanımlanabilir: Akademik başarı, bir bireyin belirli bir eğitim-öğretim süreci kapsamında kazandığı bilgi, beceri ve değerlerin bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor alanlardaki gelişimini içeren bütüncül bir yapıdır. Bu yapı, bireyin bilgiyi anlama, sentezleme, uygulama ve farklı durumlara uyarlama becerilerinin yanı sıra, sürekli öğrenmeye yönelik ilgi ve merakını da kapsamaktadır (Şevik, 2014: 8).

Eğitim süreçlerinin etkinliğini ve öğrencilerin gelişimini değerlendirmek amacıyla kullanılan en önemli araçlardan biri, akademik başarı ölçme yöntemleridir. Bu yöntemler, öğrencilerin bilgi düzeylerini, becerilerini ve yeteneklerini belirlemek, öğretim süreçlerinin etkililiğini değerlendirmek ve öğrencilerin gelişimini takip etmek için kullanılmaktadır. Akademik başarı, öğrencinin bir konuyu ne kadar anladığını, öğrendiklerini günlük hayata nasıl uygulayabildiğini ve bu süreçte hangi becerileri kazandığını gösteren bir ölçüttür. Bu nedenle, akademik başarıyı

ölçmek için tek bir yöntem yerine, öğrencinin farklı yönlerini değerlendirebilecek çok yönlü bir yaklaşım benimsenmesi gerekmektedir. Yazılı sınavlar, mülakatlar, ödevler, projeler, sunumlar ve performans değerlendirmeleri gibi çeşitli yöntemler, öğrencinin bilgiyi hatırlama, anlama, uygulama, analiz etme, sentezleme ve değerlendirme gibi farklı düzeylerde düşünme becerilerini ölçmek için kullanılmaktadır (Yıldırım & Kızmaz, 2019: 670-671).

Özetle, akademik başarıyı ölçmek için kullanılan yöntemlerin tek başına değil, bir arada kullanılması daha doğru sonuçlar elde edilmesini sağlayacaktır. Bu sayede, öğrencilerin sadece bilgi düzeyleri değil, aynı zamanda düşünme becerileri, problem çözme yetenekleri, iletişim becerileri ve özgüvenleri gibi daha kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesi mümkün olacaktır.

a.b.a. Akademik Başarıyı Etkileyen Faktörler

Akademik başarıyı etkileyen faktörler, literatürde çeşitli açılardan incelenmiş ve farklı kategorilere ayrılmıştır. Ancak bu çeşitlilik, temelde iki ana başlık altında toplanabilir: okul içi ve okul dışı etkenler. Okul-içi faktörlere öğretmen, okul binası, müfredat ve akran ilişkileri örnek verilebilir. Okul dışı faktörler ise bireysel ve ailevi özelliklerdir. Bu kısma örnek olarak sosyo-ekonomik durum, zekâ seviyesi ve anne-baba eğitim durumu gösterilebilir (Suna vd., 2021).

Öğrencilerin akademik başarısını etkileyen faktörler, öğrenci, okul ve aile olmak üzere üç ana başlık altında da toplanabilir. Öğrenci faktörleri arasında öğrencinin motivasyonu, öz-yeterliği, öğrenme stratejileri ve çalışma alışkanlıkları yer alırken, okul faktörleri arasında öğretmen etkililiği, okul iklimi ve müfredatın öğrenciye uygunluğu sayılabilir. Aile faktörleri ise ailenin sosyoekonomik durumu, eğitim düzeyi ve öğrenciye verdiği destek gibi unsurları içermektedir (Sarier, 2016; Güven, 2019).

Bu etkenlerin birbirleriyle etkileşimi, öğrencilerin akademik başarılarını şekillendirmede önemli bir rol oynamaktadır. Sunulan iki veya üç ana başlık, akademik başarıyı etkileyen faktörler konusunda kapsamlı bir çerçeve sunmakla birlikte, bu alanın çok boyutlu yapısı nedeniyle ek faktörlerin de göz ardı edilemeyeceği açıktır. Her bir faktör, öğrencinin akademik başarısı üzerinde potansiyel bir etkiye sahip olsa da bu etkilerin karmaşık bir şekilde bir araya gelerek öğrencinin genel başarısını şekillendirdiği unutulmamalıdır. Bu nedenle, öğrencilerin akademik başarılarını artırmak için bütüncül bir yaklaşım benimsenmesi ve bütün faktörlerin birlikte ele alınması gerekmektedir. Ayrıca, öğrencilerin bireysel

farklılıklarının ve öğrenme stillerinin dikkate alınması, etkili bir öğretim ve öğrenme sürecinin temel koşullarından biridir.

Akademik başarının kritik önemi göz önüne alındığında, araştırmacılar bu başarıyı etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla kapsamlı çalışmalar gerçekleştirmişlerdir. Bu çalışmaların sonuçları, akademik başarıyı etkileyen faktörlerin oldukça çeşitli ve karmaşık olduğunu göstermektedir (İpek, 2011; Ahioğlu, 2006; Eccles & Harold, 1993; Sarier, 2016). Dindarlığın akademik başarıyı etkileyen faktörlerden olup olmadığını ortaya koymak için de çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Bu araştırmaların sonucunda bazıları dindarlığın akademik başarıyı etkilediği bulgusunu elde ederken (Çiğdem, 2020; McKune & Hoffmann, 2009; Nalbant, 2010) bazıları dindarlıkla akademik başarı arasında anlamlı bir ilişki olmadığını ortaya koymuştur (Zubairu & Sakariyan, 2016; Tosun & Soykan, 2023; Alıcıküş, 2013).

b. Yöntem

Bu çalışmada, katılımcıların dindarlık düzeyleri ile akademik başarı düzeyleri arasındaki ilişki ve ilişkinin hangi yönde olduğu araştırılmıştır. Araştırma, ilişkisel tarama modeli esas alınarak gerçekleştirilmiştir. Bu araştırma modelinde, mevcut iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkiye dair analiz amaçlanmaktadır.

b.a. Problem

Literatür taraması, dindarlık ile akademik başarı arasındaki ilişki konusunda tutarlı bir sonuç ortaya koymamaktadır. Yapılan bazı araştırmalar, bu iki değişken arasında pozitif bir ilişki olduğunu savunurken (Çiğdem, 2020; McKune & Hoffmann, 2009; Nalbant, 2010), bazıları ise bu ilişkinin olmadığını veya negatif yönde olduğunu belirtmektedir (Zubairu & Sakariyan, 2016; Tosun & Soykan, 2023; Alıcıküş, 2013). Bu çelişkili bulgular, konunun karmaşıklığına işaret etmektedir. Bu çalışmanın amacı, bu çelişkili sonuçlara yeni bir bakış açısı getirmek ve üniversite öğrencileri örneğinde dindarlık düzeyi ile akademik başarı düzeyi arasında bir ilişki olup olmadığını ortaya koymaktır. Bu doğrultuda bu soruna cevap bulabilmek için araştırmadaki şu problem ele alınmıştır: “Üniversite öğrencilerinin dindarlık düzeyleri ile akademik başarı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?”

b.b. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Süleyman Demirel Üniversitesi oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise söz konusu üniversitede, farklı

fakültelerde öğrenim görmekte olan ve farklı sosyo-demografik özelliklere sahip (yaş, cinsiyet, fakülte, sınıf, kalınan yer, aile gelir durumu, akademik başarı düzeyi, algılanan dindarlık), tesadüfi örneklem metoduyla belirlenen toplamda 501 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmaya yönelik düzenlenen anket araştırmasına yalnızca lisans düzeyinde öğrenim görmekte olan öğrenciler dâhil edilmiş olup katılımcıların 333'ü kadın, 168'i ise erkektir.

b.c. Hipotezler

Araştırmanın probleminde hareketle test edilecek hipotezler şunlardır:

- Üniversite öğrencilerinin dindarlık düzeyleri cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşır.
- Üniversite öğrencilerinin dindarlık düzeyleri fakülte türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşır.
- Üniversite öğrencilerinin dindarlık düzeyleri sınıf düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaşır.
- Üniversite öğrencilerinin akademik başarı düzeyleri cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşır.
- Üniversite öğrencilerinin akademik başarı düzeyleri fakülte türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşır.
- Üniversite öğrencilerinin akademik başarı düzeyleri sınıf düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaşır.
- Üniversite öğrencilerinin dindarlık düzeyleri ile akademik başarı düzeyleri arasında anlamlı düzeyde bir ilişki vardır. Öğrencilerin dindarlık düzeyleri yükseldikçe akademik başarı düzeyleri yükselir.

b.d. Veri Toplama Araçları

Araştırmada elde edilen verilere anket yoluyla ulaşılmıştır. Katılımcılara Google Forms üzerinde hazırlanmış olan online anket formu iletilmek suretiyle araştırmaya katılmaları sağlanmıştır. Katılımcıların dindarlık düzeylerinin tespiti için Münchner Motivasyonel Dindarlık Ölçeği, akademik başarı düzeylerinin tespiti için de Üniversite Öğrencileri için Akademik Başarı Envanteri Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının geniş açıklaması şu şekildedir:

(i)-*Kişisel Bilgi Formu*: Araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Katılımcıların demografik değişkenlerinin (cinsiyet, yaş, okunmakta olan sınıf ve fakülte, ailenin gelir durumu, öğrencilik sürecinde kalınan yer, algılanan dindarlık düzeyi ve akademik başarı düzeyi) tespiti için kullanılmıştır.

(ii)-*Münchener Motivasyonel Dindarlık Ölçeği*: Katılımcıların dindarlık düzeylerini ortaya koymak için kullanılmıştır. Ölçeğin Türkçeye çevirisi ile güvenilirlik ve geçerlilik testleri Apaydın (2010) tarafından yapılmıştır. Türkiye'deki Müslümanların dindarlığını ölçmeye kabiliyetli olup olmadığı Uysal vd. (2014) tarafından test edilmiş, testin sonucunda buna kabiliyetli olduğu tespit edilmiştir. Ölçek 20 madde ve 2 faktörden oluşmaktadır. 12 madde Güç ve Güven Kaynağı Olarak Tanrı ile İlişki faktörünü, 8 madde ise Sosyal ve Dini-Entelektüel Sorumluluk faktörünü kapsamaktadır.

(iii)-*Üniversite Öğrencileri İçin Akademik Başarı Envanteri Ölçeği*: Çalışmada, katılımcıların akademik başarılarını değerlendirmek amacıyla kullanılmıştır. Ölçek Prevatt vd. (2011) tarafından geliştirilmiş ve Orçanlı, Bekmezci ve Boztoprak (2021) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Bu uyarlama sonrasında 50 olan soru sayısı 46'ya, 10 alt boyut ise 9'a düşürülmüştür. Bunlardan Genel Akademik Başarı boyutu 12, İçsel Motivasyon/Güven boyutu 8, Algılanan Öğretmen Yeterliliği boyutu 5, Odaklanma (konsantrasyon) boyutu 4, Dış Motivasyon/Gelecek boyutu 4, Sosyalleşme boyutu 4, Kariyer Kararlılığı boyutu 4, Kaygı Eksikliği boyutu 3, Kişisel Düzenleme/Durum boyutu 3 ve Dış Motivasyon/Akım boyutu 3 maddedir.

b.e. Verilerin Toplanması ve Analizi

Yukarıda bahsedilen veri toplama araçlarından oluşturulan anket formları ilkin Süleyman Demirel Üniversitesi etik kuruluna gönderilmiştir. Etik kurul onayından sonra anket çalışması 2024 yılının mart-mayıs ayları arasında çevrimiçi ortamda gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya Süleyman Demirel Üniversitesinde okumakta olan 501 öğrenci katılmıştır. Anket verileri SPSS 25.0 istatistik programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Verilerin analizinde, tanımlayıcı istatistikler olarak frekans (n), yüzde (%), ortalama (\bar{X}), standart sapma (SS), minimum ve maksimum değerler kullanılmıştır.

Çalışmada, motivasyonel dindarlığın akademik başarıyı nasıl etkilediği araştırılırken, verilerin normal dağılım gösterdiği varsayımı, çarpıklık ve basıklık katsayıları ile test edilmiştir. Katsayı değerlerinin -1,5 ile +1,5 arasında olması, verilerin normal dağılıma uygun olduğunu göstermiştir (Tabachnick & Fidell, 2013). Bu nedenle, veri analizinde parametrik istatistiksel yöntemlere başvurulmuştur.

Kişisel bilgilerine göre değişkenlerin grup puanlarının farklılaşma durumu incelenirken normal dağılım varsayımını sağlayan değişkenlerin iki grup karşılaştırmalarında bağımsız örneklem t testi üç ve üzeri grup

karşılaştırmalarında Anova kullanılmıştır. Parametrik testlerin kullanılmasından grup farkı için post hoc testi yapılmış ve grup ortalamaları parametrik çoklu karşılaştırma testi olan Bonferroni metoduyla incelenmiştir. Motivasyonel dindarlık ve akademik başarı ve alt boyutlarının arasındaki ilişki incelenirken parametrik test yöntemlerinden Pearson Korelasyon analizi tercih edilmiştir. Ulaşılan bütün sonuçlarda istatistiki anlamlılık $p < 0,05$ seviyesinde değerlendirilmiştir.

Ek olarak, Motivasyonel Dindarlık ve Akademik Başarı ve alt boyutlarına yönelik iç tutarlılık analizi yapılmış ve Cronbach's Alpha değerlerine bakılmıştır. Motivasyonel Dindarlık: 0.980, Güç ve Güven Kaynağı Olarak Tanrı ile İlişki: 0.978, Prososyal ve Dini-Entelektüel Sorumluluk: 0.942, Akademik Başarı: 0.860, Genel Akademik Başarılar: 0.825, İçsel Motivasyon ve Özgüven: 0.815, Algılanan Öğretmen Yeterliliği: 0.842, Odaklanma: 0.743, Dış Motivasyon/Gelecek: 0.806, Sosyalleşme: 0.707, Kariyer Kararlılığı: 0.897, Anksiyete Yokluğu: 0.880, Kişisel Uyum: 0.872. olarak hesaplanmıştır. Bu değerler motivasyonel dindarlık ve akademik başarı ölçeklerinin iç tutarlılık analiz sonuçları, Cronbach's Alpha değerlerinin kabul edilebilir düzeyde ($\alpha \geq 0.60$) olduğunu göstermiştir. Bu da ölçeklerin araştırmada kullanılmasında bir engel olmadığını ortaya koymaktadır.

b.f. Örneklemin Sosyo-Demografik Özellikleri

Araştırmaya katılan bireylerin sosyo-demografik özellikleri Tablo-1'de sunulmuştur.

Tablo-1:

Örneklemin sosyo-demografik özellikleri				
SDÖ	Alt Kategori	n	%	
Cinsiyet	Kadın	333	66,5	
	Erkek	168	33,5	
Fakülte Türü	Eğitim Fakültesi	30	6,0	
	Fen ve Edebiyat Fakültesi	46	9,2	
	Hukuk Fakültesi	31	6,2	
	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	143	28,5	
	İlahiyat Fakültesi	96	19,2	
	İletişim Fakültesi	29	5,8	
	Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi	44	8,8	
	Sağlık Bilimleri Fakültesi	82	16,4	
	Sınıf Düzeyi	1.sınıf	81	16,2
		2.sınıf	197	39,3
3.sınıf		39	7,8	
4.sınıf		107	21,4	
5.sınıf		77	15,4	

Yukarıdaki Tablo 1'deki demografik veriler incelendiğinde, katılımcıların cinsiyet dağılımında kadınların (%66,5) erkeklerden (%33,5) daha fazla olduğu görülmektedir. Öğrencilerin %6,0'ı Eğitim Fakültesi'nde, %9,2'si Fen Edebiyat Fakültesi'nde, %6,2'si Hukuk Fakültesi'nde, %28,5'i İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde, %19,2'si İlahiyat Fakültesi'nde, %5,8'i İletişim Fakültesi'nde, %8,8'i Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi'nde ve %16,4'ü ise Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde eğitim görmektedir. Araştırma sonuçları, katılımcıların büyük bir kısmının (%39,3) ikinci sınıfta yer aldığını göstermektedir. Katılımcıların sınıf dağılımı incelendiğinde, %16,2'sinin birinci, %7,8'inin üçüncü, %21,4'ünün dördüncü ve %15,4'ünün beşinci sınıfta olduğu belirlenmiştir.

c. Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde ise araştırmadan elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

c.a. Motivasyonel Dindarlık Tutumları

Tablo-2'de örneklemin Motivasyonel Dindarlık Ölçeğinden topladıkları puanlar yer almaktadır.

Tablo-2:

Motivasyonel dindarlık ölçeği puanları

Ölçek Alt Boyutları	n	Min	Maks	Ort	SS
Motivasyonel Dindarlık	501	1,00	5,00	3,94	1,01
Güç ve Güven Kaynağı Olarak Tanrı ile İlişki	501	1,00	5,00	4,01	1,06
Prososyal ve Dini-Entelektüel Sorumluluk	501	1,00	5,00	3,87	1,02

Tablo-2'ye bakıldığında, katılımcıların Motivasyonel Dindarlık yanıtlarının toplam ortalaması ($\bar{X}=3,94$), Güç ve Güven Kaynağı Olarak Tanrı ile İlişki yanıtlarının toplam ortalaması ($\bar{X}=4,01$) ve Sosyosyal ve Dini-Entelektüel Sorumluluk yanıtlarının toplam ortalaması ($\bar{X}=3,78$) olduğu görülmektedir. Bu da katılımcıların motivasyonel dindarlık düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir.

c.b. Akademik Başarı Tutumları

Tablo-3'te örneklemin Üniversite Öğrencileri İçin Akademik Başarı Envanteri Ölçeğinden topladıkları puanlar yer almaktadır.

Tablo-3:

Üniversite Öğrencileri İçin Akademik Başarı Envanteri Ölçeği puanları

Ölçek Alt Boyutları	n	Min	Maks	Ort	SS
Akademik Başarı	501	51,00	322,00	182,34	34,54
Genel Akademik Başarılar	501	17,00	119,00	67,84	18,91

İçsel Motivasyon ve Özgüven	501	5,00	35,00	20,49	5,57
Algılanan Öğretmen Yeterliliği	501	6,00	42,00	22,67	6,76
Odaklanma	501	3,00	21,00	11,61	3,77
Dış Motivasyon/Gelecek	501	4,00	28,00	18,68	6,91
Sosyalleşme	501	3,00	21,00	7,08	4,70
Kariyer Kararlılığı	501	3,00	21,00	13,03	4,97
Anksiyete Yokluğu	501	2,00	14,00	8,75	3,91
Kişisel Uyum	501	3,00	21,00	12,19	5,11

Tablo-3'e bakıldığında, örneklemin Akademik Başarı yanıtların toplam ortalaması ($\bar{X}=182,34$), Genel Akademik Başarılar yanıtların toplam ortalaması ($\bar{X}=67,84$), İçsel Motivasyon ve Özgüven yanıtların toplam ortalaması ($\bar{X}=20,49$), Algılanan Öğretmen Yeterliliği yanıtların toplam ortalaması ($\bar{X}=22,67$), Odaklanma yanıtların toplam ortalaması ($\bar{X}=11,61$), Dış Motivasyon/Gelecek yanıtların toplam ortalaması ($\bar{X}=18,68$), Sosyalleşme yanıtların toplam ortalaması ($\bar{X}=7,08$), Kariyer Kararlılığı yanıtların toplam ortalaması ($\bar{X}=13,03$), Anksiyete Yokluğu yanıtların toplam ortalaması ($\bar{X}=8,75$), Kişisel Uyum yanıtların toplam ortalaması ($\bar{X}=12,19$) olduğu görülmektedir. Bu da katılımcıların akademik başarı düzeylerinin orta seviyede olduğunu göstermektedir.

c.c. Sosyo-Demografik Değişkenlere Göre Motivasyonel Dindarlık

Çalışmanın bu bölümünde üniversite öğrencilerinin motivasyonel dindarlık düzeyleri, sosyo-demografik değişkenler açısından incelenmiştir.

c.c.a. Cinsiyete Göre Motivasyonel Dindarlık

Tablo 4'te Motivasyonel Dindarlık genel ortalama ve alt boyutlarının üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre farklılaşmasını gösteren sonuçlar yer almaktadır.

Tablo-4:

Cinsiyete göre motivasyonel dindarlık

Değişken	Motivasyonel Dindarlık	Güç ve Güven Kaynağı Olarak Tanrı ile İlişki	Prososyal ve Dini-Entelektüel Sorumluluk
Cinsiyet	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}
K (n=333)	4,05	4,15	3,96
E (n=168)	3,70	3,72	3,69
Test /p	3,706/,000	4,340/,000	2,814/,005

İki grup karşılaştırmalarında “bağımsız örneklem t test” üç ve üzeri grup karşılaştırmalarında “anova” ve gruplar arası fark için “post hoc” kullanılmıştır.

Tablo 4'e göre üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre Motivasyonel Dindarlık ortalama puanları ($t:3.706$, $p<.05$) ve alt boyutları Güç ve Güven Kaynağı Olarak Tanrı ile İlişki ortalama puanları ($t:4.340$, $p<.05$) ve Prososyal ve Dini-Entelektüel Sorumluluk ortalama puanları ($t:2,814$, $p<.05$) arasında anlamlı bir fark vardır. Kadın üniversite öğrencilerinin hem Motivasyonel Dindarlıkta hem de iki alt boyutta istatistiksel olarak erkeklerden daha yüksek puan ortalamalarına sahip olduğu belirlenmiştir. Bu sonuca göre “Üniversite öğrencilerinin dindarlık düzeyleri cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşır” hipotezi doğrulanmıştır.

c.c.b. Fakülteye Göre Motivasyonel Dindarlık

Tablo 5'te katılımcıların Motivasyonel Dindarlık genel ortalama ve alt boyutlarının fakülte değişkenine göre farklılaştığını gösteren bulgular bulunmaktadır.

Tablo-5:

Değişken	Fakülteye göre motivasyonel dindarlık		
	Motivasyonel Dindarlık	Güç ve Güven Kaynağı Olarak Tanrı ile İlişki	Prososyal ve Dini-Entelektüel Sorumluluk
Fakülte	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}
Eğitim ^a (n=30)	4,17	4,32	4,03
FEF ^b (n=46)	4,12	4,19	4,05
Hukuk ^c (n=31)	3,16	3,28	3,04
İİBF ^d (n=143)	3,95	4,06	3,85
İlahiyat ^e (n=96)	4,54	4,56	4,52
İletişim ^f (n=29)	3,27	3,28	3,25
MMF ^g (n=44)	3,66	3,61	3,70
SBF ^h (n=82)	3,70	3,80	3,60
Test /p	12,659/,000	11,024/,000	13,034/,000
Grup farkı	a,b,d>c,f; e>c,d,f,g,h	a,b>c,f; e>c,d,f,g,h	a,b,d>c,f; e>c,d,f,g,h

Tablo 5'e göre üniversite öğrencilerinin okumakta oldukları fakülteye göre Motivasyonel Dindarlık alt boyutu ortalama puanları (F:12.659, $p<.05$), Güç ve Güven Kaynağı Olarak Tanrı ile İlişki ortalama puanları (F:11.024, $p<.05$), Prososyal ve Dini-Entelektüel Sorumluluk ortalama puanları (F:13.034, $p<.05$) farklılaşması anlamlı düzeydedir.

Eğitim, Fen Edebiyat ve İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteleri öğrencilerinin Motivasyonel Dindarlık ve Prososyal ve Dini-Entelektüel Sorumluluk düzeylerinin, Hukuk ve İletişim Fakülteleri öğrencilerine kıyasla istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Eğitim ve Fen Edebiyat Fakülteleri öğrencilerinin, Güç ve Güven

Kaynağı Olarak Tanrı ile İlişki boyutunda elde ettikleri puan ortalamaları, Hukuk ve İletişim Fakülteleri öğrencilerine kıyasla istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin Motivasyonel Dindarlık, Güç ve Güven Kaynağı Olarak Tanrı ile İlişki ve Prososyal ve Dini-Entelektüel Sorumluluk düzeylerinin, Hukuk, İktisadi ve İdari Bilimler, İletişim, Mühendislik ve Mimarlık, Sağlık Bilimleri Fakülteleri öğrencilerine kıyasla istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre “*Üniversite öğrencilerinin dindarlık düzeyleri fakülte türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşır*” hipotezi doğrulanmıştır.

c.c.c. Sınıfa Göre Motivasyonel Dindarlık

Tablo 6’da örneklemin Motivasyonel Dindarlık genel ortalama ve alt boyutlarının sınıf değişkenine göre farklılaştığını gösteren bulgular sunulmuştur.

Tablo-6:
Sınıfa göre motivasyonel dindarlık

Değişken	Motivasyonel Dindarlık	Güç ve Güven Kaynağı Olarak Tanrı ile İlişki	Prososyal ve Dini-Entelektüel Sorumluluk
Sınıf	X	X	X
1.sınıf ^a (n=81)	4,12	4,17	4,08
2.sınıf ^b (n=197)	4,10	4,15	4,04
3.sınıf ^c (n=39)	4,27	4,43	4,12
4.sınıf ^d (n=107)	3,60	3,67	3,53
5.sınıf ^e (n=77)	3,63	3,72	3,54
Test /p	8,054/,000	7,268/,000	8,014/,000
**Grup farkı	a,b,c>e,f	a,b,c>e,f	a,b,c>e,f

Tablo 6’ya göre üniversite öğrencilerinin sınıf değişkenine göre Motivasyonel Dindarlık puan ortalaması (F:8.054, p<.05) ve alt boyutları Güç ve Güven Kaynağı Olarak Tanrı ile İlişki puan ortalaması (F:7.268, p<.05) ve Prososyal ve Dini-Entelektüel Sorumluluk puan ortalaması (F:8.014, p<.05) arasında anlamlı bir fark vardır. Birinci, ikinci ve üçüncü sınıf öğrencilerinin Motivasyonel Dindarlık ölçeği ve alt boyutlarındaki puan ortalamaları, dördüncü ve beşinci sınıf öğrencilerine kıyasla istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Bu sonuçlara göre “*Üniversite öğrencilerinin dindarlık düzeyleri sınıf düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaşır*” hipotezi doğrulanmıştır.

c.d. Sosyo-Demografik Değişkenlere Göre Akademik Başarı

Çalışmanın bu bölümünde Akademik Başarı genel ortalama ve alt boyutlarının üniversite öğrencilerinin sosyo-demografik değişkenler açısından incelenmiştir.

c.d.a. Cinsiyete Göre Akademik Başarı

Tablo 7’de Akademik başarı genel ortalama ve alt boyutlarının üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre farklılaşmasını gösteren sonuçlar bulunmaktadır.

Tablo-7:
Cinsiyete göre akademik başarı

Değişken	Cinsiyet	
	Kadın (n=333)	Erkek (n=168)
AB	183,62	179,79
Test / p	t=1,171, p=0,242	
GAB	68,95	65,64
Test / p	t=1,855, p=0,064	
İM	20,63	20,21
Test / p	t=0,784, p=0,433	
AÖY	22,69	22,64
Test / p	t=0,075, p=0,941	
OD	11,62	11,58
Test / p	t=0,116, p=0,908	
DM	19,32	17,41
Test / p	t=2,938, p=0,003	
SOS	6,36	8,49
Test / p	t=4,902 p=0,000	
KK	12,97	13,15
Test / p	t=-0,373, p=0,709	
AY	9,16	7,93
Test / p	t=3,346, p=0,001	
KU	11,91	12,73
Test / p	t=1,686, p=0,092	

Tablo 7’ye göre üniversite öğrencilerinin cinsiyete göre Akademik Başarı puan ortalaması ($p>0.05$) ve alt boyutları Genel Akademik Başarılar puan ortalaması ($p>0.05$), İçsel Motivasyon ve Özgüven puan ortalaması ($p>0.05$), Algılanan Öğretmen Yeterliliği puan ortalaması ($p>0.05$), Odaklanma puan ortalaması ($p>0.05$), Kariyer Kararlılığı puan ortalaması ($p>0.05$), Kişisel Uyum puan ortalaması ($p>0.05$) arasında anlamlı bir fark yoktur. Üniversite öğrencilerinin cinsiyete göre Akademik Başarı alt boyutları Dış Motivasyon/Gelecek ($t:2.938$, $p<.05$), Sosyalleşme ($t:-4.902$, $p<.05$), Anksiyete Yokluğu ($t:3.346$,

$p < .05$) arasındaki fark ise anlamlıdır. Kadın üniversite öğrencilerinin Dış Motivasyon/Gelecek ve Anksiyete Yokluğunda aldıkları puan ortalamaları, erkeklere kıyasla istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur. Sosyalleşme boyutunda ise erkekler kadınlardan anlamlı bir şekilde daha yüksek puanlar toplamıştır. Elde edilen sonuçlar neticesinde “Üniversite öğrencilerinin akademik başarı düzeyleri cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşır” hipotezi doğrulanmamıştır.

c.d.b. Fakülteye Göre Akademik Başarı

Tablo 8’de akademik başarı genel ortalama ve alt boyutlarının üniversite öğrencilerinin okumakta oldukları fakülteye göre farklılaşmasını gösteren sonuçlar sunulmuştur.

Tablo-8:
Fakülteye göre akademik başarı

Değişke n	Fakülte							
	Eğitim ^a n=30	FEF ^b n=46	Hukuk ^c n=31	İİBF ^d n=143	İlahiyat ^e n=96	İletişim ^f n=29	MMF ^g n=44	Sağlık ^h n=82
AB	179,10	192,50	186,00	183,45	176,30	192,76	186,43	175,66
Test / p	F=2,029, p=0,050, p=b,f > e,h							
GAB	64,33	73,13	72,71	67,68	64,44	77,86	68,68	64,57
Test / p	F=3,008, p=0,004, Grup Farkı=b,f > e,h							
İM	19,73	21,15	19,77	21,04	20,01	22,76	20,20	19,61
Test / p	F=1,558, p=0,146							
AÖY	22,43	23,80	24,23	22,66	21,55	21,45	24,18	22,50
Test / p	F=1,260, p=0,268							
OD	12,00	11,98	12,06	11,66	11,30	11,76	11,61	11,32
Test / p	F=0,342, p=0,934							
DM	19,33	19,00	18,97	19,25	19,55	17,31	18,02	16,96
Test / p	F=1,367, p=0,217							
SOS	7,67	6,91	4,23	7,99	5,58	6,28	8,89	7,50
Test / p	F=5,321, p=0,000, Grup Farkı=g > c,e; h > c							
KK	12,77	13,39	12,00	12,90	13,42	14,24	13,02	12,68
Test / p	F=0,635, p=0,727							
AY	8,10	10,50	9,74	8,52	8,86	8,45	8,70	8,01
Test / p	F=2,286, p=0,027, Grup Farkı= b > h							
KU	12,73	12,63	12,29	11,75	11,58	12,66	13,11	12,50
Test / p	F=0,726, p=0,650							

Tablo 8’e göre örneklemin akademik başarılarının fakülte değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakıldığında, fakülte değişkenine göre farklılaştığı görülmektedir (F:2.029, $p < .05$). Ancak alt boyutlarda ise sadece Genel Akademik Başarılar (F:3.008, $p < .05$), Sosyalleşme

(F:5.321, $p < .05$) ve Anksiyete Yokluğunda (F:2.286, $p < .05$) anlamlı bir şekilde farklılaştığı bulgulanmıştır.

İletişim ve Fen Edebiyat Fakülteleri öğrencilerinin Akademik Başarı puan ortalamaları, İlahiyat ve Sağlık Bilimleri Fakülteleri öğrencilerine kıyasla istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur. İletişim Fakültesi öğrencilerinin Genel Akademik Başarılar puan ortalamalarının, İlahiyat ve Sağlık Bilimleri Fakülteleri öğrencilerine kıyasla istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Mühendislik ve Mimarlık Fakülteleri öğrencilerinin Sosyalleşme puan ortalamaları, İlahiyat ve Hukuk Fakülteleri öğrencilerine kıyasla istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha yüksektir. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin Sosyalleşme puan ortalamaları ise Hukuk Fakültesi öğrencilerine kıyasla istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur. Fen Edebiyat Fakültesi öğrencilerinin Anksiyete Yokluğu puan ortalamalarının, Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerine kıyasla istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksek olduğu görülmüştür.

Elde edilen sonuçlar neticesinde “*Üniversite öğrencilerinin akademik başarı düzeyleri fakülte türüne göre anlamlı düzeyde farklılaşır*” hipotezi doğrulanmıştır.

c.d.c. Sınıfa Göre Akademik Başarı

Tablo 9’da örneklemin Motivasyonel Dindarlık genel ortalama ve alt boyutlarının sınıf değişkenine göre farklılaştığını gösteren bulgular sunulmuştur.

Tablo-9:
Sınıfa göre akademik başarı

Değişken	Sınıf				
	1. Sınıf ^a (n=81)	2. Sınıf ^b (n=197)	3. Sınıf ^c (n=39)	4. Sınıf ^d (n=107)	5. Sınıf ^e (n=77)
	X	X	X	X	X
AB	180,14	181,37	182,00	189,73	177,01
Test / p	F=1,816, p=0,124				
GAB	68,79	66,17	71,26	71,21	64,70
Test / p	F=2,152, p=0,073				
İM	20,44	20,75	20,13	20,68	19,79
Test / p	F=0,479, p=0,751				
AÖY	21,72	22,50	21,79	24,16	22,52
Test / p	F=1,918 / 0,106				
OD	11,01	11,76	11,21	11,92	11,64
Test / p	F=0,878, p=0,477				
DM	18,11	19,41	18,82	18,98	16,92
Test / p	F=1,996, p=0,094				
SOS	6,59	7,15	5,95	7,01	8,08

Test / p	1,677, p=0,154				
KK	13,19	13,09	11,59	13,55	12,74
Test / p	F=1,206, p=0,307				
AY	9,00	8,68	8,03	9,29	8,29
Test / p	F=1,221, p=0,301				
KU	11,28	11,88	13,23	12,93	12,34
Test / p	F=1,816, p=0,124				

Tablo 9’da üniversite öğrencilerinin sınıf durumlarının akademik başarılarında bir farklılık ortaya koymadığı tespit edilmiştir. Elde edilen veriler sonucunda “Üniversite öğrencilerinin akademik başarı düzeyleri sınıf düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaşır” hipotezi doğrulanmamıştır.

c.e. Motivasyonel Dindarlık ile Akademik Başarı Arasındaki İlişki

Makalenin bu bölümünde ise Motivasyonel Dindarlık ve Akademik Başarı arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Pearson Korelasyon analizi kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir. Elde edilen korelasyon katsayısı değerleri, Köklü, Büyüköz-türk ve Bökeoğlu (2006)’na göre ilişkinin yönü ve gücü hakkında bilgi vermektedir. Katsayı değeri 0.00 ise bir ilişki olmadığı, 0.00 ile 0.29 arasında ise düşük, 0.30 ile 0.69 arasında ise orta, 0.70 ile 0.99 arasında ise yüksek ve 1.00 ise mükemmel bir ilişki olduğu kabul edilmektedir.

Tablo-10:
Motivasyonel dindarlık ve akademik başarı arasındaki ilişki
(pearson korelasyon)

Değişkenler	Motivasyonel Dindarlık	Güç ve Güven Kaynağı Olarak Tanım ile İlişki	Prososyal ve Dini-Entelektüel Sorumluluk
Akademik Başarı	r_p ,002	-,021	,025
	p ,971	,638	,575
Genel Akademik Başarılar	r_p -,007	-,032	,020
	p ,877	,474	,662
İçsel Motivasyon ve Özgüven	r_p -,018	-,016	-,019
	p ,681	,715	,666
Algılanan Öğretmen Yeterliliği	r_p -,049	-,053	-,041
	p ,274	,233	,357
Odaklanma	r_p -,006	-,003	-,010
	p ,889	,951	,832
Dış Motivasyon/Gelecek	r_p ,089*	,072	,101*
	p ,046	,107	,023
Sosyalleşme	r_p -,055	-,065	-,041
	p ,218	,147	,355

Kariyer Kararlılığı	r_p	,046	,028	,063
	p	,299	,529	,162
Anksiyete Yokluğu	r_p	,044	,055	,030
	p	,325	,221	,502
Kişisel Uyum	r_p	-,023	-,040	-,003
	p	,611	,367	,947

Tablo 10’da sunulan bulgular, üniversite öğrencilerinin Motivasyonel Dindarlık düzeyleri ile akademik başarıları arasında genel olarak anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir. Ancak, motivasyonel dindarlığın ‘Dış Motivasyon/Gelecek’ alt boyutu ile akademik başarı arasında pozitif yönlü zayıf bir korelasyon ($r=0.089$, $p<0.05$) tespit edilmiştir. Yani katılımcıların Motivasyonel Dindarlık düzeyi arttıkça Dış Motivasyon/Gelecek düzeyi de artmaktadır. Benzer şekilde, 'Prososyal' ve 'Dini-Entelektüel Sorumluluk' faktörlerinde de ‘Dış Motivasyon/Gelecek’ alt boyutuyla pozitif bir ilişki bulunmuştur. Katılımcıların Güç ve Güven Kaynağı Olarak Tanrı ile İlişki düzeyi ile Akademik Başarı ($p>0.05$) ve alt boyutları ($p>0.05$) arasında ise anlamlı bir ilişki yoktur.

Elde edilen bulgular sonucunda “*Üniversite öğrencilerinin dindarlık düzeyleri ile akademik başarı düzeyleri arasında anlamlı düzeyde bir ilişki vardır. Öğrencilerin dindarlık düzeyleri yükseldikçe akademik başarı düzeyleri yükselir*” hipotezi doğrulanmamıştır. Katılımcıların dindarlık düzeyleri ile akademik başarı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı, dindarlık düzeyleri arttıkça akademik başarı düzeylerinin artmadığı bulgulanmıştır.

Araştırmada “*Üniversite öğrencilerinin dindarlık düzeyleri ile akademik başarı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?*” problemine cevap aranmıştır. Elde edilen bulgular, iki değişken arasında anlamlı bir korelasyon olmadığını göstermektedir. Bu durum, günümüz Türkiye'sindeki artan sosyal etkileşim ve kültürel çeşitliliğin bir yansıması olarak değerlendirilebilir. Farklı inanç sistemlerine sahip üniversite öğrencisi gençlerin aynı eğitim kurumlarında bir araya gelmesi ve ortak sosyal çevrelere sahip olması, dindarlık ile akademik başarı arasındaki ilişkiyi ortadan kaldırmaktadır.

S o n u ç

Bu araştırmanın bulguları, dindarlık ile akademik başarı arasında doğrudan bir ilişki olmadığını göstermektedir. Bu sonuç, ortaöğretim düzeyindeki öğrencilerle gerçekleştirilen bir önceki çalışmayla (Tosun & Soykan, 2023) örtüşmektedir. Ancak, Taşkın (2019) tarafından gerçekleştirilen farklı bir çalışmada, lise öğrencilerinde dindarlık ile akademik başarı arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur.

Araştırmada varılan bulgular neticesinde üniversite öğrencilerinin dindarlık düzeylerinin sosyo-demografik özelliklerine göre farklılaştığı görülmüştür.

Çalışmanın bulguları, kadınların erkeklerden daha yüksek düzeyde dindarlık sergilediğini göstermektedir. Bu sonuç, Karşlı (2020) tarafından gerçekleştirilen araştırmanın bulgularıyla uyumludur. Ancak, Kaya ve Aydın (2011) tarafından yürütülen bir çalışmada, bu bulguya zıt olarak erkeklerin daha dindar olduğu sonucu elde edilmiştir.

Yapılan çalışmanın bulguları, fakülte değişkeninin dindarlık düzeyinde farklılık ortaya çıkardığını göstermektedir. Eğitim, Fen Edebiyat, İdari ve İktisadi Bilimler fakülteleri öğrencileri, Hukuk ve İletişim fakülteleri öğrencilerine göre daha dindar olma eğilimi gösterirken, İlahiyat fakültesi öğrencileri ise diğer tüm fakülteler (Eğitim ve Fen Edebiyat hariç) arasında en yüksek dindarlık puanlarına sahiptir. Altun'un (2020) araştırmasında da bu çalışmadaki gibi fakülte değişkeninin dindarlık düzeyini farklılaştırdığı belirlenmiştir. Taş'ın (2019) elde ettiği sonuçlar ise farklıdır. Onun çalışmasında farklı fakülte öğrencilerinin dindarlık düzeylerinin farklılaşmadığı ortaya konmuştur.

Çalışmanın bulguları, sınıf düzeyinin dindarlık üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. 1., 2. ve 3. sınıf öğrencilerinin, 4. ve 5. sınıf öğrencilerine kıyasla daha yüksek düzeyde dindarlık sergilediği tespit edilmiştir. Bu sonuç, Az ve Acar (2020) tarafından yapılan çalışmanın bulgularıyla genel olarak uyumludur. Bu çalışmada da sınıf seviyesi yükseldikçe dindarlık düzeyinde bir azalma olduğu belirtilmiştir. Ancak, Dağcı (2020) tarafından yürütülen bir başka çalışmada, 3. sınıf öğrencilerinin 1. ve 2. sınıf öğrencilerinden daha dindar olduğu sonucu elde edilmiştir.

Çalışmada katılımcıların akademik başarılarının sosyo-demografik özelliklerine göre farklılaşp farklılaşmadığına bakılmıştır. Araştırma sonucunda katılımcıların akademik başarı düzeylerinin sadece fakülte değişkenine göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Diğer demografik değişkenlerde bir farklılık ortaya çıkmamıştır.

Çalışma sonucu cinsiyet değişkeninin akademik başarıda bir farklılaşma oluşturmadığı görülmüştür. Aba (2018: 41) yaptığı çalışmada bu çalışmadaki gibi cinsiyetin akademik başarıda anlamlı bir fark oluşturmadığını bulgulamıştır. Bahar vd. (2009) araştırmasında ise akademik başarıda kadınların erkeklerden önde olduğu belirlemiştir.

Yapılan çalışmada fakülte değişkeninin öğrencilerin akademik başarısını farklılaştırdığı bulgulanmıştır. Araştırma neticesinde Fen Edebiyat Fakültesi ve İletişim Fakültesi öğrencilerinin, İlahiyat Fakültesi ve Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinden daha başarılı olduğu belirlenmiştir. Nalbant (2010: 78-79) da yaptığı çalışmada başarının fakülteye göre değiştiğini tespit etmiştir.

Yapılan bu çalışmada sınıf değişkeninin akademik başarıyı etkilemediği ortaya çıkmıştır. Aba (2018) sınıfla akademik başarı arasında bir ilişki bulmazken, Alver (2013: 87) ise 4. Sınıfların daha başarılı olduğunu tespit etmiştir.

Kaynaklar

Aba, D. (2018). *Öğrencilerin sınav kaygısı ile akademik başarı arasındaki cinsiyet farklılığı*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ahioğlu, Ş. S. (2006) *Öğretmen ve veli görüşlerine göre farklı sosyoekonomik düzeydeki ailelerin ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okuma yazma sürecini etkileme biçiminin değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Alawneh, S. F. (2002). İnsan motivasyonu: İslami bir bakış (çev. A. R. Aydın). *Tabula Rasa: Felsefe-Teoloji*, 2(6), 139-157.

Alicıkuş, M. (2013). *Lise öğrencilerinde dindarlık ve akademik başarı ilişkisi: Kahramanmaraş örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Altun, V. K. (2020). Din eğitimi bağlamında üniversite öğrencilerinin dindarlık algı düzeyleri üzerine bir inceleme: İnönü üniversitesi örneği. *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 115-131.

Alver, B. (2013). Üniversite öğrencilerinin problem çözme becerileri ve akademik başarılarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 21(21), 75-88.

Apaydın, H. (2016). *Din psikolojisi terimler sözlüğü*. Bilimkent Yayınları.

Az, M. S. & Acar, M. C. (2020) Dindarlık ile özgecilik arasındaki ilişki: Üniversite öğrencileri ile yapılan bir araştırma. *Pamukkale Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 7(1), 742-773.

Bahar, H., Özen, Y. & Gülaçtı, F. (2009). Eğitim fakültesi öğrencilerinin cinsiyet ve bransa göre akademik başarı durumları ile öğrenme stillerinin incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42(1), 69-86.

Bilgin, A. (2014). Din, dindar, dindarlık: Öz eleştirel bir değerlendirme. *Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2), 75-84.

Çiğdem, E. (2020). *Pansiyonda ve ailesi yanında kalan liseli öğrencilerin umut, dindarlık ve akademik başarı durumlarının karşılaştırılması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Dağcı, A. (2020). Üniversite öğrencilerinin dindarlık ve umut durumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Türk Din Psikolojisi Dergisi*, 2, 9-38.

Eccles, J. S., & Harold, R. D. (1993). Parent-school involvement during the early adolescent years. *Teachers College Record*, 94(3), 568-587.

Fromm, E. (2021). *Psikanaliz ve din*. (çev. E. Erten). Say Yayınları.

Güven, P. (2019). *İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin akademik başarılarının yordanmasında ana babanın akademik başarıya ilişkin beklentisi ve eğitime katılımın rolü*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

İpek, C. (2011). Velilerin okul tutumu ve eğitime katılım düzeyleri ile aileye bağlı bazı faktörlerin ilköğretim öğrencilerinin seviye belirleme sınavları (SBS) üzerindeki etkisi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1(2), 69-79.

Karlı, N. (2020). Üniversite öğrencilerinde hayatın anlamı ve dindarlık ilişkisi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 48, 169-201.

Kaya M. & Aydın, C. (2011). Üniversite öğrencilerinin dini inanç ile ahlaki olgunluk düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 30, 15-42.

Köklü, N., Büyüköztürk, Ş., & Bökeoğlu, Ö. Ç. (2006). *Sosyal bilimler için istatistik*. Pegem Akademi Yayıncılık.

Köse, A. & Aytan, A. (2021). *Din psikolojisi*. Timaş Yayınları.

McKune, B. & Hoffmann, J. P. (2009). Religion and academic achievement among adolescents. *The Sociological Quarterly*, 5(10), 1-21.

Nalbant, H. (2010). *Üniversite öğrencilerinde dindarlık ile başarı algısı arasındaki ilişki üzerine bir araştırma: Makû örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Orçanlı, K., Bekmezci, M., ve Boztoprak, H. (2021). Üniversite Öğrencileri İçin Akademik Başarı Envanteri Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 17(37), 3999-4026.

Peker, H. (2022). *Din psikolojisi*. Çamlıca Yayınları.

Prevatt, F., Li, H., Welles, T., Festa-Dreher, D., Yelland, S. & Ji-yoon, L. (2011). The academic success inventory for college students:

Scale development and practical implications for use with students. *Journal of College Admission*, 26-31.

Sarier, Y. (2016). Türkiye’de öğrencilerin akademik başarısını etkileyen faktörler: Bir meta-analiz çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(3), 1-19.

Soykan, N. Y. (2023). Üniversite öğrencilerinde adil dünya inancı ve dindarlık ilişkisi: Çankırı örneği. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(1), 185-210.

Suna, H. E., Özer, M., Şensoy, S., Gür, B. S., Gelbal, S. & Aşkar, P. (2021). Türkiye’de akademik başarının belirleyicileri. *Journal of Economy Culture and Society*, 64, 143-162.

Şentürk, H. (2017). *İslami hayatın psikolojik temelleri*. İz Yayınları.

Şevik, Y. (2014). *İlkokul müdür ve müdür yardımcılarının öğrencilerin akademik başarısını etkileyen faktörlere ilişkin görüşleri ile akademik başarısına katkıları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Tabachnik, B. G. & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. Pearson.

Taş, N. (2019). *Tıp ve ilahiyat fakültesi öğrencilerinde batıl inanç, dindarlık ve mutluluk ilişkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Taşkın, H. H. (2019). *Lise öğrencilerindeki akademik başarı ve sınav kaygısı ile manevi danışmanlık ve rehberlik ilişkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tosun, M. & Soykan, N. Y. (2023). Ortaöğretim öğrencilerinde sosyal değerler ve dindarlık ilişkisi (Isparta örneği). *Sosyolojik Bağlam Dergisi*, 4(2), 193-215.

Tümer, G. (1994). ‘Din’ maddesi. [içinde] *TDV İslâm Ansiklopedisi-9*, (ss. 312-320). Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

Uysal, V., Turan, Ş. ve Işık, Z. (2014). Motivasyonel Dindarlık Ölçeği üzerine bir değerlendirme. *İslâmî Araştırmalar*, 25(1), 15-27.

Yıldırım, İ. ve Kızmaz, Z. (2019). Aile içi şiddet ile öğrencilerin akademik başarı durumları arasındaki ilişki: Ortaöğretim öğrencileri üzerine bir araştırma. *Mukaddime*, 10(2), 662-687.

Zubairu, U. M. & Sakariyan, O. B. (2016). The relationship between religiosity and academic performance amongst accounting students. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 5(2), 165-173.

Zwingmann, C., Grom, B., Schermelleh, K., Madsen, R., Schmitz, E. & Moosbrugger, H. (2010). Münchner Motivasyonel Dindarlık Envanteri: Boyutsal kontrol ve denetim. (çev. H. Apaydın). *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 10(2), 287-312.

* Bu makale, birinci yazarın *Üniversite Öğrencilerinde Dindarlık ile Akademik Başarı Düzeyi Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma: Süleyman Demirel Üniversitesi Örneği* (2024) başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

